

MAGYAR KURIR

Bétsből, Június' 16-dikán 1818.

Béts.

Mint irtuk vala Császár és Király ő Felsége Raguzából Junius' 3-dik napján reggel lóháton visszaindulván, útjában az Omblai völgyet megszemlélte, Canossában ebédelt, 's ott ismét lóra ülven, hálni Slanóba jött.

Junius' 4-dikén Stagnóig folytatta lóháton való útozását, a' hol hajóra ülven az Opusi erősségnek megnézésére ment. Kivánt jó egészsége jár ő Cs. Kir. Felségének.

* * *

Szakszen - Tétseni Albert ő Kir. Hertzegségének Budáról lett elindulása után való útozásáról, nyen tudósításokat olvastunk: —

„A' Királyi Hertzeg Május' 25-dikén Budáról Babolnára vette útját, a' melly napon délutáni 4-gyedfél órakor Ferdinándus Koronaörökös ő Cs. K. Fő Hertzegsége, a' maga Fő Udvarimestere Gr. Bellegarde Cs. K. Feldmarschal által kísértetvén, Schönbrunnból Györbe a' Postaházhoz megérkezett, ott a' fő Papság, a' Katona Fő Tisztek, 's a' város és vármegye' tisztjei által, Fényes méltóságához illő módon tisztelték, az ott sorban álló őrző sereget, a' polgári Stuzosokat, 's a' polgári formaruhás Kompániát, a' sor előtt való elútozásközben ő Cs. K. Fő Hertzegsége megszemlélte, 's útját ő Fő Hertzegsége is Babolna felé folytatta, a' hol Albert ő K. Hertzegsége által várattatott. Az éjtzakát 's a' következő napnak nagy részét is itt

töltvén a' Fényes méltóságú útasok, 26-dikban estvéli 6 órára egygyütt Györbe érkeztek, ott a' feljebb említett pompával tiszteltettek, 's lóváltoztatás után útjokat Magyar Ó-vár felé folytatták, a' hova még azon estve, az utakat és utzákat ellepett örvendező sokaságnak éljen! kiáltozásai között, közönséges világosítás mellett, mentek és szállottak-be a' Hertzeg' Gazdasági épületébe, a' hol a' harmadik Vasas Regimentnek egy osztálya tette a' katonai pompát, 's a' hol, leszállások után, a' Papság, az említett Regimentnek tisztjei, 's a' N. Vármegye' 's az ő Kir. Hertzegsége' Gazdasági tisztviselőji, mélységes tisztelettel fogadták ő Cs. K. és ő K. Hertzegségeket.

A' következett pár napokat a' Kir. Hertzeg' külömbkülömbféle szép mezei gazdasági intézeteinek megszemlélgetésével töltötték-el ő Cs. K. és K. Hertzegségek, 's mind ezek után sok ezereknek jó kívánságaiktól kísértetve, Austriába vissza utoztak.

Cseh Ország.

A' Prágai újság nevezetes levegői történetet adott-ki e' hónap' 8-dikán. A' történetnek leírását, melly a' Lobkovitz Hertzegi Uradalomban Gistebnitzben 's más ezzel határos helységeknek vidékeiken fordúlt elő, Prágában Physikát-tanító Professor Hallaschka úr készítette 's közölte az újságíróval:

„Május' 10-dikén délutáni 4 és 5 órák között, ugy mond, minekutánna a' nagy hévség, melly Aprilisben ritkán tör-

)(*

ténik, három heteknél tovább tartott 's az ég azalatt többire mind tiszta lett volna, a' Tábor Kerületében *Gistebnitz* városától nem messze oly dolog történt a' föld színe 's a' fellegetek között, melly a' maga nemében nem tsak különös de rettenetes is vala. A' nap' sugárai hevesen sütvén az ég nyugotra és északra egészszen tiszta vala. Öt órájában hevesedni kezdett a' nyugoti szél, a' napkeletivel tserélgetve, melyből nem soká heves tusakodás támadott köztök, mint ezt a' földre lenyomott gabona is mutatja. Az alatt hogy a' szelek' küszködése tartott, míg t. i. az egygyik a' levegőt keletre a' másik nyugotra tsapta, a' szüntelen setétülő 's vastaguló fellegeben, rettentő villámások között, egy, előbb általlátszó de mind jobbanjobban homályosuló, oly nagy temérdekségű, forró fellegoszlop (úgy nevezett forgó szél) formálódott napkeletre, melynek általló lineája husz 's egynéhány ölből állott, 's alsó vége a' földet a' felső pedig a' nagyon leereszkedve lévő fellegek' allját érte, 's így sodródott szörnyű kegyetlenkedéssel, a' melly felé a' küszködő szelek vitték. A' mezőkön a' követ, homokot, és földet felkapkodván vagy magával ragadta, vagy pedig, mint a' parittyá, elhajgálta. A' nyugotrol a' forgó oszlopra menő nap-sugárainak megtörettetése 's visszeveretése azt tselekedte, hogy az oszlop egy tűzmassához hasonlónak lenni látszott 's a' fellegeket megveresítvén, 's minthogy menydörgés is nagy volt, azt gondolták a' lakosok, hogy a' menykő gyuladást okozott, 's vízöntő edényekkel szaladtak arra felé. Egy ugaron mintha megfészkelte volna magát a' tűz oszlop, rettentőséget vitt véghez egy kerületben való tsavargása által; tüzes sugárokat köpdösött széllyel, a' földet turta 's felragadta, néhány fontos köveket felkapván rákétai süvöltéssel a' fellegebe hajgálta. Valami 15 minutáig dühösködött ilyenképpen. Most a'

közepén felyül egy ezüst fejjérségű tötsérformájú testet formált, melynek szeles vége felfelé a' felhők felé volt fordúlva. Végre, lassanként az egész tötséres figura elenyészett szem elől. Így tartott ez valami három fertály órát. Ekkor az oszlop megint tovább indult, 's túl rajta és felette, egy nagy hidhoz hasonlító szép szivárvány formálódott. A' fellegek a' tüzes oszlop által okoztatott veresége, 's a' dörgés és villámlás félbeszakadás nélkül tartottak, a' tűzoszlop pedig a' *Gistebnitzi* akasztófa' dombja felé vévén sodródását, az ott álló néző embereket a' széllyel köpdösött kövek és homok által elkergette. Itt hirtelenül porfeleggé változott által az egész levegő oszlop, 's már most így nyomult tovább ezen domb felett *Gistebnitz* felé, a' hol sok házfedelet leszaggatott, a' gyümöltsfákat részszerént tövestül kiszaggatta, részszerént öszszetördelte, némelyeknek pedig, a' mint felettek elment, a' leveleiket elperselte. —

„Mind ezek eddig is elég rettentő dolgok valának: de még rettenetesebbek, a' mik ezután következtek. A' homok, föld, faágak, por, gabona, zsendely, diribdarab fák, 's kövek' zápora, melyeket a' forgó széloszlop felkapkodott 's a' mellyek már most lehullottak, 's minthogy mind ezek mellett a' villámlás, menydörgés, és jégesső is nagyon kegyetlenkedtek, tsaknem ítélet' napját képzellették a' *Gistebnitzi* lakosokkal. Sok kárt tettek *Gistebnitz* városán kívül *Stresmiercz*, *Boratin*, *Kamenalhotta*, 's *Woporán* nevű falukban és helységekben, nevezetesen pedig *Bernatitz* nevű kis városnál, a' hol nem tsak hogy minden gabonát egészszen semmivé tett a' 2 's 3 fontos darabokban hulló jég, hanem a' házak' ablakaít 's fedeleit is mind öszszerontotta.

Ilyen forgó-szél *Velencei Friuliá-*

ban Palma-Novában is mutatta volt magát 1806-ban Aug. 30-dikán.

Északi Amerika.

log *Nj-Orleans* városában kijövő újságlevelek által világosságra kezdettek jöni a' számkivetésbe küldetett és kívándorlott Frantziáknak iparkodásaik. Ezek *Texas* tartományát 's az ezzel határos környékeket választották a' magok' letelepedésének fészkévé. De, mint az itt következő megjegyzések mutatják, már szemet szurtak. Ők, hogy iparkodásaikat végrehajthassák, Aláírást (Subscrip-tiot) nyitottak ki. A' főbb Aláírók voltak: *Bonaparte Josef, Girard, Grouchy, Lallemand* Generalisok, 's több ilyenek. Generális *Lallemand* ilyen Nyilatkozatást küldött kihirdetés végett a' *Louisiana - Gazette* nevű újságleveleknek kiadójához: —⁶⁶

„Azon Frantzia Kolonisták, kik a' *Trinity* vize mellett (melly a' *Galvestoni* öbölbe omlik, és *Arcekisásnak* is neveztetik) megtelepedni akarnak, nem egyébre hanem tsak termékeny és olly vidékeknek kiválosztására czéloznak, a' hol munkásokat 's marhát oltsón szerezhessenek, 's nem sokára a' földnek jó hasznát vehessék. Tsak olly hasznokat kívánnak, mellyeket munkás és szorgalmatos emberek egy termékeny vidéktől várhatnak, és ők semmit nem ohajtanak egyebet, tsak, hogy ezen földet mivelhessék 's oly tsendességben élhessenek, melly az ő plántanemzetségeknak gyarapodására szükséges lesz. Nékiek semmi közök nintsen azon társasági öszszetelődésekkel, mellyek a' szomszédságban (a' *Meksikói* vidékeken) formálódtak, és ők, se' prédáló hajóknak felkészítésére se' tilalmas portékáknak (*Contrebandnak*) behordására, magokat adni nem fogják, 's olly dolgokba, mellyek őket nyughatatlankodás' tárgyává tehetné, avatkozni nem fognak. —⁶⁶

„*Lallemand.*

A' *Louisiana - Gazette* Írója ezen Nyilatkozatást kihirdetvén, illy jegyzéseket ragasztott hozzá: — „Előttünk nagyon kedves dolog az, hogy az a' czélzás, melyre ezen számkivetésbe küldetett Frantziák törekednek, békességes tulajdonsággal bír. A' czélzások, mellyet kinyilatkoztatnak, az, hogy a' *Trinity* vize mellett megtelepedni kívánnak: hanem hát nem tudják ők azt, hogy az *Egygyesült Státusok* ezen viznek mind két partjait vissza kívánnyák, mint magokét, a' Spanyoloktól? Kaptak-é ők engedelmet az *Egygyesült Státusok* Elölülőjétől arra, hogy ezen víz mellett megtelepedhessenek? és ha nem kaptak, tudják-é ők azt, hogy ezen Elölülőnek hatalma van arra, hogy őket onnét erőszakosan elkergettesse? Egyéberánt mire való nékiek ez a' sok hadi készület és munitzió? Ha mi jól vagyunk tudósztatva, az, a' ki ezen Nyilatkozatást hozzánk küldötte (*Lallemand*), néhány napok előtt 30 mázsa puskaport vitetett a' viznek tulsó partján lévő magazinumba, 's kétségenkívül való dolog, hogy tehetek ők már egyéb hadi készületeket is, a' mellyek felől mi még eddig nem tudósittattunk. Mi a' betsületes és szerentsétlen idegenek' sorsának, kik számkivetésbe küldetvén hozzánk folyamodtak, megjobbúlhatására czélzó plánunk ellen, pennánk által soha ki nem kelnének: de nekünk úgy tetszik, hogy ezen Frantziák próbatételének már tsak a' módja is olyan, hogy lehetetlen, hogy egyéb következt vonnyon maga után, hanem: hogy vagy őket megtámodni és öszszevagdálni fogják a' Spanyolok, vagy pedig, hogy ők fognak a' Spanyolokon győzedelmeskedni, 's ez a' győzelem arra is reá fogja őket venni, hogy *Meksikót* is elfoglalják, meghodoltassák. Mind abban mind ebben az esetben sok vér fog kiomlani: 's a' dolognak kimenetele se'

egygyik se' másik esetben nem lehet kedves az Egygyesült Státusokra nézve."

Hayti (St. Domingo).

Henrik Király kihirdette, hogy a' melly Európai vagy fejer ember, egy esztendőt 's egy napot Hayti szigetén eltöltött és ott egy Szeretseny személyt feleségül vett, ez által ott megnyeri a' nemzeti just. Ugy is, hogy-ha valamelly Európai vagy más fejer ember, akár melly idegen országban feleségül Szeretseny személyt veszen-el, 's lakni Hayti szigetére fog menni, nem tsak hogy nemzeti just nyer ott, hanem, a' költsége is megfordittatik, melybe odavaló útozása került.

A' Londoni újságlevelek között némelyek egy proklamátziót adtak-ki, mellyet Boyer, Hayti' szigete' Republikai részének új Elölülője intézett az odavaló néphez. Ugy látszik ezen proklamátzióból, hogy nehéznek tartja a' Republikai gondolkodású népnek minden kívánságait betelyesíteni.

Arról az Aury nevű Obersterről, a' ki Amélia szigetét Floridaszomszédságában a' Spanyoloktól elvette vala, hanem onnét az Egygyesült Státusok által elkergettetett, azt olvassuk, hogy ismét nagy próbára vetette a' fejét. Kiszállott, ha igaz a' mit irnak, St. Domingo szigetének Spanyol részére, oly célzással, hogy annak fő városát Domingót elfoglalja, 's a' Spanyolokat onnét elkergesse.

Spanyol Ország.

Spanyol országban rettentő hadi készületek tétettetnek. A' Biskayai pusksináló műhelyek nagy szorgalmatossággal rajta vannak a' fegyvertsináláson. Már 20 ezer darab karabélyt készítettek-el, a' mellyek Kadiksban minden órán hajóra rakattatnak 's Déli Amérikába vitettetnek. Kataloniában pistolyok, Toledóban pedig

kardok készítettnek a' lovasság' számára. Egyéb magazinumokból is szakadatlanul folynak a' hadi készületek Kadiks felé. Sok esztendők teltek-el, miólta Spanyolország ily véghetetlen nagyságú tziót a' tenger' hátára ki nem bocsátott. Mikor fog elevezni ez a' nagy expeditzió, e' még titok.

Nagy Britannia.

A' Királynénak ismét annyira helyre állott az egészsége, hogy már nem is folytatják az Orvosok az arról szóló minden napi tudósításokat. —

A' készületek azt mutatták, hogy a' Parlamentum' alsó háza, melynek ülési most félbe szakasztatva vagynak, Junius' 9-dikén egészszen szélyel fog oszlattatni, 's újválosztás leszen. Majd leszsz lárma és iparkodás! Mindenik rész el fog minden mesterséget követni, hogy mennél több tagokat választathasson. A' Ministerek a' magok' részeken, az ellenkezők is a' magokén lévők' számának szaporításán fognak iparkodni.

Melly hatalmas társaság legyen az Anglusok' Napkeleti Indiai, úgynevezett Kereskedő Kompániája, láthatni az itt következő rajzolatból: — Tart ez, a' Nagy Britanniai külömbkülömb kikötőhelyekben tizenkét Agenseket; kilentzet pedig külső országi városokban, t. i. Rio de Janeiróban, Bétsben, 's a' többi. — Hadi ereje áll: —

Bengalában, számos General-Stábon kívül, 15 Generál-Lajtnántokból, 30 Gen. Májorokból, 26 Obersterekből, 67 Oberst Lajtnántokból; A' lovasság: 8 Seapoys (ott honnyi) Regementekből, egy G. Lajtnánt 's három G. Májorok' vezérlése alatt; A' gyalogság 30 Regement Seapoysokból, 's egy Európaiból; Ide tartozik: egy Artilerista, egy Inzsínör, egy Invalidus, 's egy Kadét Osztály, számos Orvosi személyekkel egyetemben. Ennek van 14 kisebb-nagyobb hadi hajója. —

Madrasban, számos General-Stábon kívül, 12 Gen. Lajtnántokból, 10 Gen. Májorokból, 8 Lovas-Regement Seapoy-sokból, 24 Seapoys 's egy Europai gyalog Regementből; két Artillerista, egy Inzsinör, egy Kornatikkéli Invalidus, 's egy Kadét Osztályokból. —

Bombayban, számos General-Stábon kívül, 6 Gen. Lajtnántokból, 9 G. Majorokból, 7 Obersterekből, 52 Oberst-Lajtnántokból, egy Europai, 's 9 Seapoys gyalog Regementből; egy tengeri egy Ágyuzó, egy Inzsinör, egy Invalidus vagy Veteranus 's egy Kadét Osztályokból. Ennek 16 kisebb nagyobb hadi hajóji vagynak.

Az Oberster' fizetése az Európából való Regementeknél (a' mi pénzünk szerént) 11,500, az Artileriánál 20,500, az Inzsinöri seregnél 29,060, az odavaló születésű (Seapoys) Regementeknél, 14,670, a' hasonló gyalogságnál 12,500, pengő forint. E' szerént a' Seapoysoknál több fizetése van a' tiszteknek, mint az Európából való Regementeknél: de ennek az az oka, hogy a' Seapoysoknál is Europai emberek a' tiszték, 's még sem tartatnak oly nagy betsületben, mint az Europaiaknál, holott pedig az érmáda' erejét is nagyobbadon a' Seapousok teszik Napkeleti Indiában, 's a' fenytéktartásra nézve sem alábbvalók az Europaiaknál.

Frantzia Ország.

Az új költsönözésre nézve, mellyet a' törvényhozó Kamarák a' magok utóbbi üléseikben meghatároztak vala, Május' 9-dikén kinyitattott az aláírás' munkája, 's 27-dikben már be is rekesztetett vala. Ezen kevés napok alatt 2,210,800,000 (két milliárd két száz tíz millió 800 ezer) Frankoknak költsönadásától való ajánlas tétetett az aláírók által. Ezen nagy töke summának 168 millió Frankokból álló eszten-dönként való interes (kamat) felel-meg: az Országlószéknek pedig most tsak

14,800,000 Frank interesnek felvételére volt most, a' Státus' jelenvaló szükségéhez képeest, akarátja. Azon 2197 személyek között tehát, kik eme' nagy summának költsönadására magokat bejelentették 's neveiket felírták vala, most 300-zan kimaradtak. Oly nagy volt a' költsönadniakarók' száma, hogy reggelenként öt órakor a' szobák, a' hol a' felírás' munkája véghez ment, már dugva tele voltak, 's a' tolongás estvéli 8 tizadfél óráig tartott, úgy hogy a' strázsákat meg kellett kettőztetni.

A' rekrutázáshoz a' departamentek' Legióji hozzá fogtak, és szorgalmasan folytatják.

Párisi újságlevelek erősítik, hogy a' Bastidére 's társaira kimondatott ítéletet az *Apellatorium* is, telyeses valóságában megerősítvén, az igasság' betöltetésére ügyelő Minister azonnal rendkívül való Kurirt küldött Albyba, oly parantsolattal, hogy az ítélet haladék nélkül exequáltassék. — Ez szerént vagy nem igaz, a' mit egy pár napok előtt írtak vala a' Párisi újságok, hogy a' Bastide' 's társai' Prokurátorjok azt kívánta volna, hogy a' bünösöket ne öljék meg addig, míg azoknak a' pere is le nem foly, a' kik ugyan ezen gyilkosságra nézve nem soká itélőszék' elejébe fognak állittatni; mivelhogy megeshetik, hogy ezen második per alatt, a' Bax és Mansonné tsalárdkodása világosságra jöhet; vagy ha igaz, nem nyerte meg a' Prokurátor az exekuziónak elhalasztódását.

Azt írják Albybol, hogy már 15-re telt azoknak a' száma, a' kik még ezen gyilkosságért összefogdosztattak 's megítéltetésseket várják. — Mansonné oly nagyon fél a' megételedéstől, hogy az ételt maga főzi magának. — A' *Gazette-de-France* szerént a' Bax ellen kimondatott halálos ítéletet a' Király husz esztendeig tartó, vason való fogságra változtatta által: a' Bankalné' megölettetése

pedig elhalasztatik addig, míg az új pert illető előrevaló vizsgálódások elvégződnek.

Orosz Birodalom.

Odessából ezeket irták Május 7-dikén (19-dikén): — „A' Császár Máj. 1-ső napján ide érkezett 's innét 4-dikben Krimia felé folytatta útját. Ide Bender' vidékéről Terespolból jött, a' hol számos armádának tartotta mustráját. Nagyon meg van Odessával elégedve, melynek fundálójához a' Frantzia fő Ministerhez Hertzeg Richelieuhoz, innét tulajdon kezével irt levelet küldött különös Kurir által, megköszönvén neki az Oroszbirodalom eránt Odessa' felépítése által szerzett érdemeit. Itt a' Frantzia hosszú revoluziós időkben, mint Emigrans, Hertzeg Richelieu volt a' Kormányozó. A' hol most Odessa van, ott 16 esztendő előtt csak néhány Nomád pásztori kajbák voltak. A' Császár most ismét két milliókat rendelt Kontumátzia-tartó házaknak 's vizsatornáknak építésére; 's minthogy ezen vidékeken kő nintsen, a' Fekete tengeren találtató hajós sereget ide parantsolta, hogy Krimia-ból hordjon ide az utzák' megpádimento-moztatására követ. Az itt őrizeten lévő 4000 emberekből álló szép gyalog Regimentnek két Batalionnyai is jelen voltak a' Terespoli mustrán. Gróf Bennigsen, még itt van, de előregülése miatt nyugodalomra menyen, 's ezen túl a' hazájában Hannoverában fog lakni. A' mi vidékeinken 15 Ulánus (hajdan Kozák) Regimentek feküsznek. Terespolhoz négy hetek előtt 30 gyalog Regimentek gyültek volt lógerbe. Itt oly meleg idő jár, hogy a' múlt héten a' tengerben feredni lehetett.“

Feldmarschal *Barklay-de-Tolly*, testének a' betegségek és a' háboruban kapott sebek miatt lett elgyengülésére nézve, Németország felé ferdőre útozván, ezen útjában meghalálozott.

Utolsó Jegyzések.

Posony' vidékeiről szomorú híreket vettünk. Dubawa nevű faluban Jun. 9-dikén tűz támadván sok házak hamuvá lettek. A' gyuladás úgy történt, hogy valami gondatlan szülők, gyermekeiket gondviselő nélkül othon hagyván, magok mezei munkára mentek. A' gyermekek tüzzel játszodván, gyuladást okoztak. Egygyik gyermek úgy össze égett, hogy csak tsontjait találták meg; más kető közel van a' halálhoz.

Jun. 1-ső napján éjjel Sz. Györgyön is nagy égés támadott. A' Posonyi nevű utza tsaknem egészszen elégett. A' Cs. K. Magazinumok is elégték a' ferdőházzal egygyütt.

Árenda - Hírdetés.

Nagy Bánya Kir. Városa részéről köz hírré tétetik: hogy ezen Város Regale beneficiumai, úgymint: két Vendégfogadóji, Serháza, a' Piatzi Vám, a' Sónak apró mértékkel való árulása, három lisztelő Vizi malmai, és Fűrész malma e' folyó esztendő September 21-dikén 's azt követő napokon köz licitatzió három esztendőre; nem külömben három faluji, úgymint: Felső Ujfalu, Alsó Ujfalu, és Lénárdfalú az azokban találtató Regale Beneficiumokkal 's Allodialis földekkel hat esztendőkre árendába adattatni fognak, melly árendák' kezdete 1818 dik esztendő Nov. 1-ső napja. A' fent-irt város Cancelláriáján az árendális conditziókat akár melly időben meg lehet látni.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Jun. 12-dikén 248 — 13-dikén 249 $\frac{1}{4}$ — 15-dikén 247 $\frac{1}{6}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

A Bavariai Constitúciónak végzése.

VIII. Tit. A Törvénytételről.
§. 1; A' Törvénykezés a' Királytól veszi kezdetét 's az ő felvigyázása alatt, illendő számú tisztségek 's fő bírák által, törvényesen meghatározott ítélőszékek' rendje szerint folytatattatik. §. 2; Mindenféle ítélőszékek, ítélettételjeik mellé ragasztani köteleztetnek határozásoknak indító okait. §. 3; A' Törvénytevőszékek az ő törvénytevői hivataljok' határai között függetlenek, és a' Bírák csak törvényes ítélet tétel' ereje szerint mozdíthatnak el hivataljokból fizetésseknek elvesztésével. §. 4; A' Király, büntetési ítélet tétel' dolgában, megkegyelmezhet, a' büntetést megkissebbitheti, vagy el is engedheti: de elkezdődött pernek vagy megvizsgálásnak folyamatját, semmi esetben félbe nem szakaszthatja. §. 5; A' Királyi Prokurátornak (Fiscusnak) minden magános perlekedésekben szava van a' Királyi Törvényes Tanácsoknál. §. 6; A' Vagyon' elfoglaltatásának, az egy elszökési esetet kivéven, másutt sohol sincs helye. §. 7; Az egész országra nézve, azon egy polgári és büntetési könyvnek kell lenni.

IX. Tit. A Katonai Constitúzióról.
§. 1; Minden Bavarus köteles a' haza' védelmeztetésében, a' fennálló és ezt illető törvényekkel megegyezőleg részesülni. A' Papi Rend kivétetik a' fegyverhordozás alól. §. 2; A' Státusnak a' maga oltalmaztatására Álló-ármádája leszen, a' melly katonai közönséges kiírás által pótolttatik telyes számra 's tartatik békesség' idején is illendő lábon. §. 3; Ezen ármádán kívül lesznek tartalék Batalionok 's úgynevezett Landwehr. §. 4; A' tartalék Batalionok az Álló-ármádának megerössítettésére valók lesznek, 's ezzel, Felköltődés' idején, min-

den kötelesekben, megtiszteltetésekben, és hasznokban osztoznak. Békesség' idején a' tartalék Batalionokba tartozó minden emberek, a' fegyverben való gyakorlattási időt kivéven, honnyokban maradnak, minden katonai erőszaktól szabadon élnek, csak polgári törvénykezésnek, 's törvényeknek lesznek alájok vettelve, és se' lakhelyeiknek változtatásában, se' letelepedésekben, se' megházodásban meg nem gátoltathatnak. §. 5; A' Landwehr (belső fegyveres nép), háború idején, és minekutánna már a' tartalék Batalionok az Álló-ármádának megerössítettésére fordítottak, a' Király által való különös megszollittatás mellett, katonai szolgálatra lépnek, de csak az ország' határain belől. Ez a' fegyveres népmasa, hogy a' célzással annál megegyezőbben használtathassék, két Szakaszra osztatik, mellyek közzül a' második, a' felköltethetésre legkevesebbé alkalmas személyeket foglalja magában, 's tulajdon Kerületén kívül semmi esetben semmi szolgálat-tételre nem fordíthatatik. Békesség' idején a' belső tsendesség' fenntartásának munkájában is részesül a' Landwehr, mennyiben a' szükség fogja kívánni 's az arra határozott seregek nem elégségesek. §. 6; Külső ellenség ellen, 's benn az országban is, csak az illető Polgárihatalom által lett formászerént való meghivattatásra dolgozik az ármáda. §. 7; A' katonaszemélyek, szolgálatbéli tárgyakra, 's bünös vagy vétkes tselekedetekre nézve, katonai, egyéb polgári vagy elegyes törvénykezési dolgokban pedig, polgári törvénytétel alá tartoznak.

X. Tit. A Constitúzióért való kezességről.
§. 1; A' Király mikor országlásra lépik, a' Státusministereknek, a' Státustanátsosoknak, 's ha a' Rendek akkor egygyütt lesznek, az ő Kirendeltjeiknek közönséges Gyűlésében, ezen hi-

tet teszi-le: — „*Esküszöm, hogy a' Constitúzióval 's az Ország' törvényeivel megegygyezőleg fogok országolni, isten engem' ügy segéljen 's az ő Szent Evangyéliuma.* — Ezen megesküvésről irás készítettik, az, az Ország' leveles házába letéttetik, 's annak meghitelesített mássa a' Rendek' Gyűlésével közöltetik. §. 2; A' Királyi személyviselő, a' Constitúziónak megtartására nézve a' II-dik Titulus' 16-dik §-sában elejébe iratott hitet teszi-le. A' Királyi Familiabéli minden Princzek, telyes idejükké lévén hasonlóképpen megesküsznek, hogy a' Constitúziót szorosán megfogják tartani. §. 3; A' Státusnak minden polgárjai, mikor az országban megtelepednek, 's a' közönséges hódoláskor, valamint szintén a' Státusnak minden Szolgáji a' szolgálatra való lépéskor, ezen hitet tartoznak letenni: *Esküszöm, hogy a' Királyhoz hűséges, 's a' törvényekhez engedelmes leszek, és a' Constitúziót megtartom, isten engem' ügy segéljen 's az ő szent evangyéliuma.* §. 4; A' Státusministerek 's a' Státusnak minden szolgáji felelettel tartoznak a' Constitúziónak pontos megtartatásáért. §. 5; A' Rendeknek jussa leszen arra, hogy a' Constitúziónak a' Státusministerek vagy a' Státus egyéb tisztségei által lett megsértetésiért, közönséges megegygyezéssel való jóvállásban, a' Királynál panaszoljanak, a' ki azon haladéknéknélkül segíteni fog, vagy pedig, ha valamelly kétség fordulna elő, azt a' Státustanáts vagy az igazságtévő Udvari fő Hivatal által megvizsgáltatja 's határozást tétet. §. 6; Ha a' Rendek érezni fogják, hogy tartozó kötelességeik kívánnyák tőlök azt, hogy a' Státusnak valamelly fő tiszjtét, a' Constitúziónak szántszándékkal való megbántásért formaszereént elvándoljanak: a' vád' pontjait meghatározott módon kifejezni, 's mind két Kamarákban különös Biztosság által megvizsgáltatni köteleztetnek; 's ha a' vád' pontjaiban

mind két Kamarák megegygyeznek, ekkor a' vádat, minden ahoztartozó bizonyító eszközeikkel egyetemben, a' meghatározott formákkal megegygyezőleg, a' Király' elejébe adják, a' ki azt ekkor meghatározás végett az igazságtévő fő Itélőszék' elejébe küldi, 's affelől a' Rendeket indósittatja. A' fő Itélőszék pedig, ha szükségesnek lenni gondolja, még egy második rendbéli ítélőszéket is összehgyűjtethet. §. 7; A' Constitúzió változtatásokat tenni vagy azokhoz valamit adni a' Rendek' megegygyezése nélkül nem lehet. Minden ezeránt való jóvállások tsak a' Királytól jöhetnek-ki, 's a' Rendek tsak azután tanátskozhatnak ezek felett, minekutánna a' Király elejébe adta. Hogy ezen fontos dologban a' Rendek' határozásának ereje lehessen, szükség, hogy a' gyűlésre összehgyülekezve lévő tagok közzül az ülésben legalább háromnegyed rész mind két Kamarákban jelen legyen, és hogy a' dologban a' voksoknak legalább két harmad része megegygyezzen. Midőn mi a' Státusnak ezen sarkalatos Törvényét, egész kiterjedésében, minden annak kiegészztésére szolgáló, 's a' fő Oklevélhez foglaltatott tíz Toldalékokkal egyetemben, közönséges követés és szoros megtartás végett, ezennel kihirdetjük, egyszersmind renreljük, hogy a' Rendek, az ő kezeik alá tartozó jusaikkal megegygyező munkálodásra, az 1819-dik esztendő Januáriusának 1-ső napjára hivatassanak össze, 's addig a' szükséges előintézetek tétessenek meg. Költ a' mi fő és lakó városunkban Monakhiumban, Május hónapnak 26-dikán, az 1818-dik esztendőben, országglasunknak tizenharmadik esztendejében. *Maximilian Jósef. Gróf Reigersberg. Hertzog Wrede. Gróf Triva. Gróf Rechberg. Gróf Thürheim. Báró Lerchenfeld. Gróf Törring.* A' Király' parantsolatjára: *Kobell Egid*, Státustanátsos és Közönséges Titoknok.